



УДК 351/354:338.48

**ISSUES OF SUPPORT OF THE TOURIST INDUSTRY OF UKRAINE
IN CONDITIONS OF CRISIS****ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ КРИЗИ**

Ganotska S.O./Ганоцька С.О.

с.с.р.а./к.держ.унр.

Academy of Labour, Social Relations and Tourism, Kyiv, Kiltseva doroha, 3-A, 03187

Академія праці, соціальних відносин і туризму, м. Київ вул. Кільцева, 3-а, 03187

Анотація: В статті розглядається галузь туризму України в період кризи. Відновлення туристичної галузі в світі. Забезпечення якості сфери послуг та культурних проєктів. Державне управління та фінансування в сфері туризму України. Використання інструментів державно-приватного партнерства. Аналіз забезпечення фінансової підтримки сфери туризму.

Ключові слова: державне управління, місцеве самоврядування, сфера туризму, культурно-туристичний продукт, державно-приватне партнерство, фінанси

Туризм - невід'ємна складова економічного розвитку, важливий чинник соціально-економічного та культурного життя суспільства, конкурентоспроможності країни у сучасному світі.

Сучасна туристична індустрія до 2020 року у світовій господарській системі посідала провідні позиції, її частка складала близько 10% світового ВВП, 37% - від світової торгівлі послугами, 11% - від загального обсягу світових інвестицій, 11% - від світових споживчих витрат, тобто сфера туризму забезпечувала 1,5 трлн. дол. експортних надходжень. В сфері туризму задіяні 12% працездатного населення [1].

За оцінками експертів, проблеми, з якою стикнулись більшість країн світу через пандемію коронавірусної інфекції (COVID)-19 у 2020 році, стали величезним економічним тягарем, а відновлення попиту до рівня 2019 року передбачити важко, водночас авіакомпанії будуть змушені підвищити вартість подорожі в середньому на 43-54 % [2].

Всесвітня туристична організація Об'єднаних Націй (UNWTO), членом якої також є й Україна, припускає, що прогноз на обмеження на подорожі, які були застосовані майже усіма країнами світу через пандемію у 2020 році призведе до скорочення іноземних туристів на 20-30%. При цьому Всесвітня рада з туризму та подорожей (WTTC) прогнозує, що черговим завданням визначено питання відновлення робочих місць та стимулювання економічного зростання та добробуту у всьому світі [3].

Відновлення туристичної галузі має важливе значення як для економіки Європейського Союзу в цілому, так і для кожної окремої країни. Країни шукають способи та рішення, як повернути туристів.

Туризм є одним з найбільш постраждалих секторів економіки в нинішній кризі. Але, вже зрозумілі напрямки виходу країн з кризи, серед яких: питання перегляду стратегії розвитку внутрішнього туризму для вільного пересування всередині власної країни; питання, пов'язані з епідеміологічною ситуацією,



норми та умови надання послуг здійснення туристичної діяльності – створення протоколів з дотриманням актуальних вимог і норм здійснення будь-яких перевезень пасажирів в усіх видах транспорту, розміщення, проведення екскурсій/заходів для відвідування пам'яток культурної спадщини, музеїв, бібліотек, користування пляжем, анімаційна діяльність, СПА заходи, Велнес-туризм та ін., впровадження гігієнічних концепцій, заснованих на європейських стандартах та вимог безпеки для відвідування країн.

Український культурний фонд, створений у 2018 році для сприяння вироблення конкурентоспроможного на світовому ринку вітчизняного (національного) культурного продукту, став підтримкою для багатьох проектів в Україні в рік пандемії та виявився пусковим механізмом для стимулювання вироблення проектів, пов'язаних з внутрішнім туризмом країни [4].

Головною метою проекту 2018 року «Малі міста — великі враження», в рамках проведення Року культурної спадщини в Європі й Україні, який було проведено Українським культурним фондом за ініціативою Міністерства культури України та Українським центром культурних досліджень, було стимулювання культурного регіонального розвитку та промоції культурної спадщини малих територій, що посилив інтеграції культурної спадщини в життя громад та впровадження кластерних моделей розвитку культури у громадах в умовах децентралізації.

Це дало імпульс для пропозицій щодо удосконалення розвитку громад та забезпечення внутрішнього туризму, оскільки він фінансується з державного бюджету, а його мета – підтримка культурних ідей у невеликих населених пунктах та об'єднаних територіальних громадах.

Один з прикладів, це проект переможець з Харківської області: «Шарівка «Культурний хакатон». Метою проекту було створення конкурентоспроможного комплексного культурно-туристичного продукту – рекреаційного простору на базі палацо-паркового комплексу «Садиба» та ландшафтного парку.

Розрахунок ідеї проекту «Шарівка «Культурний хакатон» для отримання державного фінансування на його проведення та популяризації на внутрішній арені з можливістю залучення інвестицій для реставрації палацу й отримання ще одного туристичного продукту Слобожанщини, виявився насправді ще одним із завдань для місцевої влади у розвитку регіону.

Незважаючи на те, що Шарівський палац отримав свій QR-код, який презентує туристам інформацію про маєток шістьма мовами, для розробки Карти культурно-туристичного продукту треба виходити з можливостей та поєднання забезпечення туристичного маршруту з автотранспортною інфраструктурою, готельними та ресторанными закладами, яких наразі в Шарівці немає.

Досвід показує, що органи місцевого самоврядування повинні перш за все звернутись до інструментів та механізмів впровадження державно-приватного партнерства для розвитку внутрішнього культурно-туристичного продукту, які в свій час були запропоновані Міністерством культури України для розвитку можливостей.



Одна з сучасних рис розвитку культурної політики у європейських країнах є її демократизація та децентралізація, спостерігається тенденція делегування повноважень з фінансування і управління культурним сектором з центрального регіонам, муніципалітетам, окремим культурним організаціям [5].

Уряди повинні більш комплексно підходити до питання відновлення туризму, залучаючи всі рівні уряду, приватний сектор і громадянське суспільство до роботи над практично орієнтованим і здійсненим планом по поживленню туристичного сектора. Послуги в області туризму взаємозалежні.

Україна забезпечена кліматично-географічними умовами, унікальними рекреаційними ресурсами, матеріальною та нематеріальною культурною спадщиною, традиціями українського народу та української кухні.

Розкидана і різноманітна природа сектора означає, що він перетинається з різними сферами політики, такими як охорона здоров'я, транспорт, екологія, іноземні справи і економіка. Всі країни повинні також покращувати свої механізми координації, щоб допомагати підприємствам, працівникам, розглядаючи при цьому стійкість як керівний принцип для відновлення. Для досягнення стійкої та життєздатної туристської економіки приватний сектор теж повинен бути безпосередньо залучений у формування політики [6].

Пунктом 1 частини 1 статті 2 Закону України «Про засади державної регіональної політики» визначено, що «метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання». До повноважень органів місцевого самоврядування після створення об'єднаної територіальної громади входить реалізація державної політики в цілому. В компетенції є і галузь культури, туризму, а саме забезпечення впровадження на рівні об'єднаної територіальної громади Програми розвитку галузі культури, відпочинку та гостинності – підтримка діяльності закладів культури та туризму, крім тих, що віднесені до регіонального та державного рівнів, культурні та мистецькі програми, підтримка майстрів народної творчості, аматорських творчих колективів [7].

Центральний орган виконавчої влади відповідальний за вироблення політики в сфері культури, став поміж іншого головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму і курортів), інформаційній та видавничій сфері, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері телебачення і радіомовлення із утворенням додаткових державних агентств, одним із яких є Державне агентство розвитку туризму України, яке було утворено наприкінці 2019 року [8, 9].

Одними із завдань новоствореного Державного агентства розвитку туризму України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра центрального органу виконавчої влади, яке реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення



державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів), забезпечує організацію створення загальнодержавної інформаційної мережі у туристичній і курортній сферах, розвиток в'їзного та внутрішнього туризму та курортів, а також бере участь у реалізації державної інвестиційної політики у сфері туризму та курортів.

З метою сприяння розвитку культурного потенціалу України, збереження, популяризації та ефективного використання національного культурного надбання, створення умов для туристичної привабливості об'єктів культурної спадщини, підтримки креативних індустрій, в рамках плану «Велике будівництво», передбачена програма «Велика реставрація» з відновлення понад сотні архітектурних пам'яток в усіх регіонах України, які стануть культурно-туристичним продуктом привабливим для туристів не тільки з інших країн [10].

Можливість для туристичного ринку з'явиться при забезпеченні Законом України «Про внутрішній водний транспорт», який прийнято Верховною радою України 3 грудня 2020 року. Цей Закон, який дає старт реформі річкових перевезень, перетворюючи Дніпро у потужну транспортну артерію та запроваджуючи ефективну річкову логістику [11].

Закон започатковує створення Державного фонду розвитку внутрішніх водних шляхів, для забезпечення належного технічного стану судноплавних шлюзів на Дніпрі та можливості підвищення пропускної спроможності річки, що забезпечить розвиток пасажирських перевезень, у тому числі, міжнародних.

Проект Закону №3377 про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), було розроблено з метою захистити туристичні підприємства від масових банкрутств та дозволити стабілізувати їх роботу за рахунок вивільнених від оподаткування коштів. У цьому напрямку Міністерство культури та інформаційної політики тісно співпрацює з профільним підкомітетом з питань туризму та курортів Верховної Ради України [12].

Законопроектом, зокрема, пропонується: звільнення операцій з надання туристичних послуг від сплати податку на додану вартість, податку на прибуток та єдиний соціальний внесок, земельного податку та податку на нежитлову нерухомість; скасування туристичного збору до кінця 2020 року; податкові пільги на оплату оренди та землю державної та комунальної власності.

Але, разом з тим, на виконання рішень Уряду для запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби, зокрема постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211, всі готелі, туристичні бази, пансіонати, санаторно-курортні та інші заклади тимчасового розміщення припинили свою господарську діяльність, вперше за історію України підприємства індустрії гостинності припинили свою роботу. Підприємства на балансі яких є підприємства сфери гостинності позбавлені здійснювати господарську діяльність, отримувати доходи, виплачувати заробітну плату робітникам, сплачувати податки, що не залежать від результатів їх



господарської діяльності [13].

Для зменшення соціальної напруги українським Урядом було внесено зміни до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби, зокрема Закон України «Про зайнятість населення» доповнено статтею 47-1, яка передбачає надання допомоги по частковому безробіттю застрахованим особам у разі втрати ними частини заробітної плати внаслідок скорочення, передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва через проведення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної інфекції [14].

Таке трактування викликало соціальну несправедливість по відношенню до працівників сфери послуг, оскільки, ці положення не застосовуються «при зупиненні (скороченні) надання послуг».

За дослідженнями Угоднікової О.І. в сфері державного управління розвитком туризму, «Україна має великий потенціал для розвитку туризму, зокрема потужні природно-кліматичні та природно-географічні, рекреаційні, історико-культурні туристичні ресурси. Проте розвиток туризму в Україні не відповідає потенційним можливостям, які може дати туризм для розвитку економіки». Автор акцентує увагу на недофінансуванні галузі та недостатньою увагою держави до розвитку цієї галузі народного господарства [15].

Аналіз використання державою коштів на розвиток туризму країни в останні роки показав, що виділені у 2016 році - 31 млн. грн Департамент туризму при Мінекономрозвитку використав лише 14 млн.грн, у наступні роки Міністерство фінансів України заклало для Департаменту менше грошей (згідно з бюджетними правилами, якщо гроші не використовуються – наступного року, то сума скорочується. У 2019 році Департаменту туризму виділили 17 млн. грн. з них використали 6 млн. грн. На заміну Департаменту туризму при Мінекономрозвитку у 2020 році створили Державне агентство розвитку туризму в сфері управління Міністерства культури та інформаційної політики. У бюджеті на 2020 рік на статтю "Розкриття туристичного потенціалу України" було передбачено 240 млн. грн, але розвиток пандемії коронавірусу призупинив дію цієї статті, а кошти пішли на подолання кризи, спричиненою коронавірусом.

Разом з тим, альтернативних шляхів покриття дефіциту місцевого бюджету через втрати в туристичній галузі наразі немає, а проблема залишається актуальною для багатьох українських міст, тому потребує якісного реагування з боку уряду.

Європейський досвід під час введення локдауну передбачав фінансові компенсації від держави суб'єктам господарювання (у тому числі і самозайнятим) на період простою, тому Міністерство культури та інформаційної політики підготувало пропозиції до Кабінету міністрів України про режим фінансових компенсацій, враховуючі втрати 2% ВВП країни, або більше 83 млрд. грн – сукупні втрати бізнесу сфери культури, креативних індустрій та туризму від недоотриманого доходу з початку березня 2020 року.

Зокрема:



Туризм – падіння туристичного потоку на 75%, закриття кордонів. Падіння середньої завантаженості готелів з 50% до 20%. Середні втрати доходу за 1 уїкенд – 1 045, 66 млн. грн.

Готелі – падіння середньої завантаженості готелів з 50% до 20%. Середні втрати доходу за 1 уїкенд – 119,77 млн. грн.

Кінотеатри – втрата відвідувачів на 39%. Середні втрати доходу за 1 уїкенд – 17,13 млн. грн.

Культура та креативні індустрії (без ІТ та кіномереж) – втрата 50% доходу через обмеження на проведення заходів та вхід до закладів, втрата платоспроможності. Середні втрати доходу за 1 уїкенд – 324,16 млн. грн.

Втрати в робочій силі та доходах відкидають галузі туризму, культури та креативних індустрій на рівень 2010 року. Локдаун туризму, культури та креативних індустрій може призвести до втрати близько 10% ВВП протягом найближчих 5 років. Відновлення ринків відбуватиметься повільно через міграцію спеціалістів до більш захищених індустрій. Негативний баланс робочої сили в креативних індустріях призведе до втрати їх експортного потенціалу та можливості промоції України в світі через креативні продукти та послуги [16].

Підтримку культури, туризму та креативних індустрій забезпечено Законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій» № 962-IX, який Верховна Рада ухвалила 4 листопада 2020 року [17].

Закон впроваджує податкові стимули для підтримки діяльності у сфері креативних індустрій, культури, туризму, спорту та інших гуманітарних сферах. Зокрема, звільняється від податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб отримана платниками цільова допомога, яка надається за рахунок бюджетних коштів або коштів міжнародної технічної допомоги для реалізації проектів або програм у сфері креативних індустрій.

Крім того, знижена ставка податку на додану вартість для операцій з постачання послуг, пов'язаних зі сферами культури й туризму, зокрема послуг з показу вистав, культурно-мистецьких заходів, проведення екскурсій у музеях, зоопарках і заповідниках та їхнього відвідування.

Також до 2023 року застосовуватиметься знижена ставка податку на додану вартість у розмірі 7% до операцій з постачання послуг з тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями та подібними закладами.

Такі заходи підтримки зроблять доступнішими продукцію та послуги компаній, що працюють у креативній індустрії, культурі й туризмі, та допоможуть їм мінімізувати негативний вплив від запровадження карантинних заходів через поширення коронавірусу. Також це буде сприятиме збереженню робочих місць у згаданих сегментах діяльності.

Прийнятий ще у 1995 році Закон України «Про туризм» не відповідає сучасним реаліям, тому проект Закону про внесення змін до Закону України "Про туризм" та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму №4162 від 29.09.2020, який опрацьовано профільними комітетами та внесено на розгляд Верховної ради України, забезпечить інтереси



та сучасні потреби суспільства, враховує міжнародний досвід, світові тенденції розвитку туризму та відповідає запиту суб'єктів туристичної діяльності [18].

Законопроект розроблено з метою забезпечення виконання рекомендацій Всесвітньої туристичної організації UNWTO та імплементації положень Директив та Регламентів Європейського Союзу у цій сфері, у тому числі в рамках виконання Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Основною метою законопроекту є створення правового підґрунтя для сталого розвитку туризму, створення дієвої системи взаємодії усіх учасників туристичної діяльності шляхом запровадження державної електронної інформаційної системи, яка містить відомості про усіх суб'єктів туристичної діяльності та інші відомості щодо організації туристичної діяльності, створення дієвого механізму державного стратегічного планування, державного нагляду (контролю) у сфері туризму, статистичної звітності, захисту прав та законних інтересів туристів.

Законопроектом пропонується утворення та функціонування Єдиного туристичного реєстру; передбачається розроблення та затвердження стратегії розвитку туризму, що визначає стратегічні цілі, напрями розвитку туризму, пріоритети державної політики і показники досягнення цілей, місцевих програм розвитку туризму; визначаються види туризму (внутрішній, в'їзний, виїзний туризм), типи туристичних пакетів («весільний туризм», «військовий туризм», «гастрономічний туризм», «медичний туризм», «промисловий (індустріальний) туризм», «сентиментальний», «спортивний туризм», «шопінг туризм» тощо) та інше. Особливою новелою законопроектів є включення до суб'єктів туристичної діяльності, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність фізичних осіб – підприємців.

Законопроект пропонує оновлення термінології національного законодавства для його гармонізації з європейським, авторами законопроекту закладається правове підґрунтя для розбудови статистики туризму.

Також, законопроектом у Законі України «Про туризм» пропонується ввести новий розділ «Розвиток туризму», в якому передбачити створення нового механізму державного стратегічного планування у сфері туризму - «Стратегії розвитку туризму», «Місцевих програм розвитку туризму», «Місцевих фондів розвитку туризму». Фінансове забезпечення розвитку туризму, зокрема місцевих фондів розвитку туризму, крім основного джерела, яким буде туристичний збір, може також здійснюватися за рахунок цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

Разом з тим, аналіз законопроекту свідчить, що принцип покриття витрат, які несуть, зокрема, органи місцевого самоврядування, здійснюючи повноваження органів виконавчої влади, згідно ст. 67 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є однією з важливих гарантій місцевого самоврядування і відмова у наданні їм компенсації може розглядатись як порушення прав територіальних громад.

Для забезпечення галузі туризму в умовах кризи для створення передумов



стабільного економічного зростання:

- система організаційно-правового забезпечення та її удосконалення;
- мережа державно-приватного партнерства в сфері туризму, запровадження, забезпечення, контроль;
- культурно-туристичний продукт для забезпечення сталого економічного розвитку країни, для створення якого залучають освітні заклади, заклади культури, бізнес спільноту індустрії гостинності, органи державної влади, місцевого самоврядування;
- система інформаційної підтримки єдиної мережі учасників та споживачів культурно-туристичного продукту;
- диджиталізація туристичного сектору;
- кадри, фахово - і світоглядно підготовлені до активної професійної компетентної інноваційно-творчої роботи в умовах економічної конкуренції, глобалізації, світової економічної кризи.

Список використаних джерел:

1. IATA COVID-19: Cost of air travel once restrictions start to lift. Brian Pearce. 5-th May 2020. <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/covid-19-cost-of-air-travel-once-restrictions-start-to-lift/>
2. Щодо розвитку туризму в Україні в умовах підвищених епідемічних ризиків [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/schodo-rozvitku-turizmu-v-ukraini-v-umovakh-pidvischenikh>
3. UNWTO: Коронавірус коштуватиме туріндустрії сім років розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.utg.net.ua>
4. Про Український культурний фонд [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zaxid.net/shho_take_ukrayinskiy_kulturniy_fond_n1417687
5. Креативный рост. Оценка культурных и креативных рынков в ЕС. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Measuring_cultural_and_creative_markets_in_the_EU/\\$FILE/Creating-Growth.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Measuring_cultural_and_creative_markets_in_the_EU/$FILE/Creating-Growth.pdf)
6. Оказание поддержки и помощи в координации в интересах безопасного и устойчивого восстановления туризма [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unwto.org/ru/news/stepping-up-support-and-coordination-for-a-safe-and-sustainable-recovery-of-tourism>
7. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 156-VIII. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19.
8. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2019р. №829. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-п.
9. Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму [Електронний ресурс]: положення про Державне агентство розвитку туризму України, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 116. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-2019-п.



10. Ганоцька С.О. Перспективи туристичної індустрії України / Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Управління туристичною індустрією: методологія і практика»: збірник наукових праць. - Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020. - стор. 15

11. Прийнято Закон "Про внутрішній водний транспорт". Проект Закону зареєстровано за №1182-1-д. Відновлено з

<https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/200367.html>

12. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-20#Text>

13. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>

14. Закон України «Про зайнятість населення» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

15. Угоднікова О. І. Державне управління розвитком галузі туризму: теорія та практика [Електронний ресурс]: Теорія та практика державного управління 3(62)/2018. – Режим доступу : http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-3/doc/1/1_8.pdf

16. Розрахунки про вплив карантинних обмежень на культуру, туризм та креативні індустрії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/>

17. Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій» № 962-IX, 4.11. 2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-20#Text>

18. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про туризм" та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму № 4162 від 29.09.2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70072

Abstract. *The article considers the Tourism industry of Ukraine during the crisis. Restoration of the tourism industry in the world. Ensuring the quality of services and cultural projects. Public administration and financing in the field of tourism of Ukraine. Use of public-private partnership tools. Analysis of providing financial support in the field of tourism.*

Key words: *public administration, local self-government, sphere of tourism, cultural and tourism products, public-private partnership, finance.*

© Ганоцька С.О.